

Зміст

ЗАСТОРОГА10

ЧАСТИНА I. СУПЕРЕЧНОСТІ21

Розділ 1. Неприємна правда..... 29

Розділ 2. У борг не вийде 39

Розділ 3. «Секрет успіху».....47

Розділ 4. Наперекір здоровому
глузду.....55

Розділ 5. Англійська королева..... 61

Розділ 6. Просто мозок не дурень 70

Розділ 7. Ілюзія свідомості.....77

Розділ 8. Метафора для мозку 84

Розділ 9. Метасвідомість..... 93

Розділ 10. Парадокс 105

ЧАСТИНА II. ВИПАДКОВІСТЬ115

Розділ 11. Парадоксів друг126

Розділ 12. Tabula rasa 132

Розділ 13. Походження цінностей139

Розділ 14. Ціна ганьби.....146

Розділ 15. Особистості немає.....154

Розділ 16. Подивитися на себе.....162

Розділ 17. Залежність.....167

Розділ 18. Так що ж ми таке?..... 175

Розділ 19. Закономірність183

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ЧАСТИНА ІІІ. БАГАТСТВО ВИБОРУ	197
Розділ 20. Соціальна утопія	208
Розділ 21. Інстинктивні основи	216
Розділ 22. Любов і смерть	223
Розділ 23. Прагнення до влади	237
Розділ 24. Правда про бажання	250
ЧАСТИНА ІV. ПРИЗНАЧЕННЯ	263
Розділ 25. Мати і бути	267
Розділ 26. Перший, але знизу	276
Розділ 27. Таємні бажання	286
Розділ 28. Виробництво задоволень..	297
Розділ 29. Змусити мозок думати	308
Розділ 30. Не поспішайте!	325
Розділ 31. Факти не брешуть	335
Розділ 32. Навіщо?	342
ВИСНОВОК	347

Навіть шлях у тисячу лі починається
з першого кроку.

Лао-цзи

Справжній світ не такий, як нам здається.

Ми дивимося на нього крізь призму своїх відчуттів і досвіду, настанов та абстрактних уявлень. Але всі вони — тобто вся ця «призма» — лише версія подій, що відбуваються навколо, а справжня реальність прихована від нас.

Усе, що ми думаємо, відчуваємо, переживаємо, — лише ілюзія. Це своєрідна галюцинація, зумовлена законами роботи нашого мозку, вихованням і культурою, в якій ми колись були сформовані.

Нам здається, що ми — результат свідомого вибору, а ми — лише випадкова похідна. Нас створила соціальна машина, яка сама заплуталася у власних упередженнях, брехні й відвертому невігластві.

Тому десь глибоко всередині, кожен із нас відчуває, що живе не своїм життям. Не варто брехати собі — кожен із нас хоче бути ліпшим, ніж є. І всі ми хочемо прожити інше — краще — життя. Утім, не знаємо як.

І ми страждаємо — від самотності, внутрішньої порожнечі, безглуздості власного існування, відсутності цілей і нереалізованих бажань. Ми страждаємо від власних фантазій і хибних уявлень.

Ми страждаємо через інших людей і змушуємо також страждати їх. Нам здається, що в усіх наших нещастях винні

вони: вони нас не люблять, не розуміють, не цінують. Так. Одначе так само вони думають про нас.

Нам надто часто розповідали про щастя, успіх і кохання. Проте ніхто не попереджав, що радісні почуття швидкоплинні, що успіх здається таким лише збоку, а будь-яка пристрасть закінчується розчаруванням.

Роками я консультував, як-то кажуть у таких випадках, «багатих і відомих»: зірок шоу-бізнесу, політиків і академіків, топ-менеджерів найбільших компаній і бізнесменів зі списку *Forbs*. Проте я працював також із дітьми з притулків, допомагав жертвам насильства і пацієнтам психіатричних лікарень.

Я консультував вірян і агностиків, сектантів і божевільних, які вважали себе святими. Я консультував суїцидентів і злочинців, наркоманів і жертв терористичних актів. Серед моїх пацієнтів були військові, учені, спортсмени, музиканти, журналісти, водії трамваїв...

Не знаю, куди я ще не зазирнув як лікар, як дослідник. Не знаю, що тепер могло б здивувати мене. Це була довга подорож. І можливо, я погано шукав, але я справді ніде не знайшов щастя. А найгірше, що я не знайшов навіть надії. Так, я чув багато слів, які мали б усе пояснити, але я не бачив нікого, кому ці слова допомогли б.

Ми не розуміємо ані себе, ані світ, у якому живемо. Нас цього ніколи не вчили. Від покоління до покоління людство

лише пристосовується до обставин і бреше собі, створюючи міфи про Людину, якої ніколи не було й не буде. І, ясна річ, нічого не змінюється.

Нас охоплює тваринний страх перед власною «королівською» оголеністю. І ми готові схилити коліно перед будь-якою ілюзією, щоб лишень не опинитися віч-на-віч із правдою про себе. Нам так страшно, що ми не помічаємо ні фактів, ні власного страху.

Єдине, у чому людство справді профі, — це вихваляння і виправдання самого себе. Та допоки воно прикидається страусом, червоніє, сором'язливо тупцює на місці й «удає», наука підійшла до самого краю і зазирнула в цю прірву.

Тепер у нас є відповідь на запитання, що таке реальність, що таке людина і чим насправді є наше життя. Ті, в кого слабкі нерви, я вважаю, від цього не зрадіють, але в такому разі й шлях цей їм не до снаги.

Тож скажу прямо і відверто — я не знаю, чи знайдете ви щастя, дізнавшись те, що мали знати. Але я знаю, що без цієї правди у нас із вами немає жодного шансу.

Не можна дістатися мети, якщо ви тримаєте неправильну карту. І навіть шлях у тисячу лі починається з першого кроку.

Утім, якби я не вірив в успіх, то й не брався б за цю книгу.

Засторога

По правді, по правді кажу вам: коли зерно пшеничне, як у землю впаде, не помре, то одне зостається; як умре ж, плід рясний принесе*.

Євангеліє від Івана 12:24

Якщо у вашому житті все добре, вас усе в ньому влаштовує, все подобається і «немає проблем», будь ласка, не читайте цю книгу.

Я не знаю, чи взагалі існують люди, в яких «усе добре», а якщо й існують, то чи при здоровому вони глузді. Проте, якщо ви й справді з таких людей, тоді ось вам добра порада: згорніть цю книгу, викиньте її або віддайте комусь іншому. Від гріха подалі.

Кожен із нас має право на свою «таблетку»: хтось обере червону — таблетку правди, а хтось синю — таблетку ілюзії і незнання. До речі, синю навіть обирати не доведеться, адже вона дана нам за замовчуванням. А от червону потрібно і обрати, і проковтнути, і пережити процес внутрішніх змін.

Очевидно, що відповідальність лежить на тому, хто зробив вибір.

* Пер. І. Огієнка.

Образ «таблетки» я взяв із фільму «Матриця». Хоча, звісно, є купа інших гарних метафор, наприклад, більш витончених і зрозумілих філософських теорій. Узяти хоча б відому «печеру» Платона або «метелика» Чжуан-цзи.

Утім, більшість знає саме образ із пігулкою, він зрозумілий їй. Тож нехай буде «таблетка».

О

Якщо хтось раптом забув сюжет фільму братів Вачовські (щоправда, тепер уже сестер Вачовські — вони не так давно змінили стать), перекажу його вам двома словами.

Хакер Нео (його роль виконує ще молодий Кіану Рівз) живе з відчуттям, «що щось не так». Він відчуває у навколишньому світі якийсь підступ — ніби все не по-справжньому. Щось у всьому цьому неправильно.

Незабаром з'ясовується, що підозри Нео виправдані: люди живуть у віртуальній реальності — у Матриці, а їхні тіла зачинені в капсулах і виконують роль батарейок, що забезпечують енергією гігантську систему надпотужного штучного інтелекту.

Перед тим як уперше опинитися поза Матрицею, між Нео і Морфеєм (лідером місцевого «Супротиву») відбувається діалог, який з моменту виходу фільму на екрани став практично культовим і був розібраний на цитати.

«МАТРИЦЯ» (ЦИТАТА)

— Думаю, зараз ти почуваєшся як Аліса, яка падає в кролячу нору, — каже Морфей. — Поясню, чому ти тут. Тому, що ти зрозумів щось. Ти не можеш показати це, але відчуваєш. Ти все життя відчував, що щось у світі не так, — дивна думка, але її не відігнати. Вона — як скалка у мозку. Вона зводить тебе з розуму. Не дає спокою. Це й привело тебе до мене. Розумієш, про що я кажу?

— Про Матрицю?

— Ти хочеш дізнатися, що це? Матриця всюди. Вона оточує нас. Навіть зараз вона поруч із нами. Ти бачиш її, коли дивишся у вікно або вмикаєш телевізор. Ти відчуваєш її, коли працюєш або йдеш до церкви, коли сплачуєш податки. Цілий невеличкий світ, насунутий на очі, щоб приховати правду.

— Яку?

— Що ти лише раб, Нео. Як і всі, ти від народження в кайданах. Від народження у в'язниці, яку не відчуєш і якої не торкнешся. У в'язниці для розуму. На жаль, неможливо пояснити, що таке Матриця... Ти маєш побачити це сам. Не пізно відмовитися. Потім шляху назад не буде...

Діалог завершується «пропозицією, від якої неможливо відмовитися»: «Приймеш синю таблетку, — попереджає Морфей, — і казочці кінець. Ти прокинешся у своєму ліжку і повіриш, що це був сон. Вип'єш червону таблетку — потрапиш до